

جامعه الزهراء سلام الله عليها
دانشکده هدی

مسئله مابنی و طرح نامه نویسی

دکتر حسن نجفی
بسم آذر ۱۴۰۲

سرفصل‌های کارگاه

- چیستی پژوهش
- انواع پژوهش‌های آکادمیک
- پژوهش پروبلماتیک
- راه‌های تشخیص مسئله
- طرح نامه و چگونگی تدوین اجزاء آن

چیستی تحقیق و ویژگی‌های آن

تحقیق به حقیقت امری رسیدگی کردن است/ در تحقیق از معلومات برای رسیدن به پاسخی منطقی به مجهولات حرکت می‌شود.

هر تحقیق علمی باید ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

- به حل یک مسئله ترجیحاً جدید معطوف است.
- مستلزم مشاهده و توصیف دقیق است.
- به تخصص نیاز دارد.
- تعصب‌های شخصی جایی در تحقیق ندارد.
- نیازمند صبر و شکیبایی است.
- شهامت لازم دارد.
- وظیفه محقق با اتمام یافتن تحقیق به پایان نمی‌رسد. بلکه باید به تهیه گزارش و نشر آن اقدام کند. گزارشی که با دقت تدوین بشود.

انواع پژوهش‌های آکادمیک

- مقاله کلاسی
- پایان نامه
- مقاله مستخرج از پایان نامه
- کتاب
- پروژه

پژوهش پرابلماتیک

به صورت عمده ما دو نوع پژوهش داریم که یا موضوع محور است یا مسئله محور. موضوع محور است یعنی در یک زمینه ی خیلی کلی وارد بحث شدیم و موضوع را اساس قرار می دهیم و در دل نظریاتی که وجود دارد یک تحقیقی، بررسی و جمع بندی انجام می دهیم و می شود یک مقاله مروری و می فرستیم می رود. اینها مقالات موضوع محوری هستند و بیشتر در سطح همان موضوع می مانند. منتها در مقابل این، ما پژوهش مسئله محور و پرابلماتیک را داریم که خیلی جزئی هستند و نوشته می شوند تا مشکلی را حل کنند، فاصله ای را کم کنند، چاله ای را پر کنند یا نه، فریاد بزنند، حالت افشاگرانه دارد، صدای خودشان را به دیگران برسانند. حداقل اگر نمی توانند آن مشکل را حل کنند، آن مشکل را به دیگران می گویند که وجود دارد و هست.

آماری برای تأمل؟

برای اینکه ما به هوش تر شویم باید گفت سالانه ۴۱۷ هزار مقاله در دانشگاه‌های ما تولید می‌شود! کم نیست، اصلاً کم نیست. ۱۰۰ هزار پایان نامه نوشته می‌شود و ۵ هزار رساله می‌شود ۵۲۲ هزار پژوهش. یک لحظه با من باشید. ۵۲۲ هزار دانشجو دارد این مقالات، ۵۲۲ هزار استاد راهنما دارد. هر مقاله و پایان نامه را دو نفر هم ببینند، یه هزار هم ارزیاب دارد. خب چقدر از افراد این را ویراست می‌زنند، چقدر به ظواهر کار می‌پردازند، کدام چاپخانه‌ها کار می‌کنند، چه سایت‌هایی اشغال می‌شود، چه فضاهایی از سایت‌ها گرفته می‌شود. در حالی که بسیار پژوهش کم می‌بینیم در عرصه‌ای که بیایند نیازهای جامعه ما را رفع و برآورده کنند. یکی از جاهایی که ما باید تأسف بخوریم همین است. چقدر زمان صرف شد، چقدر هزینه، چقدر اضطراب، چقدر استرس، چقدر پرسشنامه توزیع می‌شود بین این ۵۲۲ هزار پژوهش. اصلاً شما، مخاطبان را در نظر بگیر. اگر نصف اینها هم کمی انجام شده باشد و نصف کمی‌ها هم به پرسشنامه‌ها پاسخ داده باشند و هر کدام هم ۱۰۰ نفر نمونه داشته باشند ببینید ما چه داریم می‌کنیم. چقدر هدررفت داریم در بحث‌های پژوهش‌های غیر مسئله مند.

آماري براي تأمل؟

نمايه پژوهشي

راه‌های تشخیص مسئله

ساختار طرح نامه

- عنوان پژوهش
- مشخصات دانشجو و استاد محترم راهنما
- تبیین مسئله پژوهش
- اهمیت و ضرورت پژوهش
- اهداف پژوهش
- سؤالات یا فرضیه‌های پژوهش
- تعریف نظری و عملیاتی متغیرها و مفاهیم پژوهش
- پیشینه داخلی و خارجی پژوهش
- روش‌شناسی پژوهش
- ساختار و فصل‌بندی پژوهش
- زمان‌بندی تقریبی انجام پژوهش
- منابع

عنوان پژوهش

نکته: بین «موضوع»، «مسئله» و «عنوان» تفاوت وجود دارد.

فاکتورهای داوری:

- آیا تا به حال پایان‌نامه‌ای با این عنوان را ملاحظه کرده‌اید؟
- آیا عنوان انتخاب شده روشن و دقیق است و ابهامی ندارد؟
- آیا عنوان توانسته است خلاصه و متغیرهای اصلی را پوشش دهد؟
- آیا عنوان به محیط پژوهش اشاره کرده است؟
- آیا تعداد کلمات انتخاب شده برای عنوان مناسب است؟

خطاهای پرتکرار:

- طولانی و خسته‌کننده بودن
- شعاری بودن
- عامیانه بودن (نوشته نشدن به زبان علمی و فنی رشته)
- کلیشه‌ای بودن و اشتراک با پایان‌نامه‌ای قبلی
- اشاره نکردن به محیط پژوهش

مشخصات دانشجو و استاد محترم راهنما

- نام و نام خانوادگی
- عنوان رشته و گرایش
- شماره دانشجویی
- نیمسال و سال ورود
- آدرس /تلفن /موبایل
- تخصص
- رتبه دانشگاهی
- وابستگی سازمانی
- سابقه تدریس در دوره ارشد و دکتری

تبيين مسئله پژوهش

بهرتر است تبیین مسئله حالتی کل به جزء داشته باشد. ابتدا پژوهشگر از بحثی کلی شروع کند و آرام آرام ذهن مخاطب را متوجه مسئله‌ی جزئی که قصد پژوهش آن را دارد نماید. مثل آدرس دهی برای کسی که می‌خواهد از شهر دیگر به خانه‌ی شما بیاید اول می‌گوید شهر... / خیابان... / کوچه‌ی... / پلاک و طبقه‌ی... که کاملاً جزئی و دقیق شود.

توصیه می‌شود برای تبیین مسئله رویه زیر را در پیش بگیرید:

- پاراگراف اول را برای ورود مخاطب به مسئله خود تنظیم کنید [مثلاً می‌توانید با عبارت "همان‌طور که می‌دانید... " یا "بی‌شک..."، بی‌تردید، مسلم است...، بدیهی است...، "از آنجایی که" شروع کنید].
- در پاراگراف دوم بنویسید که مسئله پژوهش شما چیست [مثلاً می‌توانید با عبارت "اما متأسفانه... " یا "ولی... " شروع کنید].
- در پاراگراف سوم توضیح دهید که چرا به انتخاب این مسئله اقدام کرده‌اید و حل نشدن این مسئله چه عواقبی [به طور مثال برای انسان‌ها، جامعه، رشته‌ها و مباحث علمی] به همراه خواهد داشت.

تبیین مسئله پژوهش

- در پاراگراف چهارم به ذکر پیشینه‌های مهم و تأثیرگذار انجام شده پردازید، آن‌ها را دسته‌بندی نموده و از نوآوری‌های پژوهش خود نسبت به آن‌ها دفاع کنید [از زاویه دیدتان که جدید است توضیحاتی بنویسید].
 - در پاراگراف آخر جمع‌بندی نموده و سؤال اصلی پژوهش را بنویسید.
- تذکر: تبیین مسئله چند روز کنار گذاشته شود و بعد پژوهشگر مراجعه کرده و ببیند آیا بحث را به صورت منطقی و منجسم توانسته پردازد یا خیر؟ همچنین از دیگران می‌تواند بخواهد تا متن را خوانده و در مورد آن نظر دهند.

تبیین مسئله پژوهش

فاکتورهای داوری:

- آیا متغیرهای اصلی مرتبط با مسئله معرفی شده‌اند؟
- آیا سوابق پژوهشی مسئله طرح و جمع‌بندی شده است؟
- آیا مطالب پیوسته هستند و از انسجام درونی برخوردارند؟
- آیا نویسنده از قلم و اندیشه خود برای تبیین مسئله استفاده کرده است؟

خطاهای پرتکرار:

- مسئله‌مند نبودن
- نپرداختن به عواقب حل نشدن مسئله
- عدم اشاره به سابقه پژوهش و دفاع از نوآوری
- شکاف در اتصال پاراگراف‌ها
- ختم نشدن به مسئله اصلی و مسائل فرعی
- حجم کم یا بسیار زیاد [بین ۱/۵ الی ۳ صفحه مطلوب است]

اهمیت و ضرورت پژوهش

اهمیت پژوهش:

- نظری: گره‌هایی در حوزه دانش به صورت نظری باز می‌شود.
- کاربردی: به صورت عملی این کاربردها را برای این مخاطبان دارد.

ضرورت پژوهش:

- ضرورت ناظر به اولویت زمانی و مکانی است. اولویت بودن یک مسئله را طرح می‌کنیم.

اهداف و سؤالات پژوهش

سوال پژوهش سؤالی مشخص است که پژوهش قرار است به آن پاسخ دهد. سؤال پژوهش عوامل تعیین کننده پژوهش و روش‌های مورد استفاده برای گردآوری و تحلیل داده‌ها را مشخص می‌کند.

سؤال اصلی:

در پی معرفی جامع ترین اقدام نویسنده مقاله می‌باشد. همان عنوان است و به شکل سؤالی مطرح می‌شود.

سؤالات جزئی:

معمولاً در یک پایان نامه بهتر است تا ۳ سؤال پاسخ داده شود.

تعریف نظری و عملیاتی متغیرها و مفاهیم پژوهش

- ابهام زدایی در تعاریف مرتبط با یک مفهوم می‌تواند مناقشات را کم کند. هنگام تعریف مفاهیم انتظار می‌رود:
- مفاهیمی تعریف شوند که اساس مقاله هستند و فهم آنها بر کیفیت پاسخ دهی به سؤالات فرعی تأثیرگذار است.
 - در تعریف نباید امکان تعبیر یا تفسیرهای گوناگون از آن وجود باشد. به عبارت دیگر، فضای مفهومی باید صریح، روشن و مشخص باشد.

پیشینه داخلی و خارجی پژوهش

پیشینه عام پیشینه خاص

- پیشینه‌ها باید بر اساس نام خانوادگی نویسنده، سال چاپ، عنوان، روش شناسی و یافته‌ها مرور شوند.
- بهتر است ترتیب آن‌ها بر اساس تاریخ از قدیم به جدید باشد.
- جمع‌بندی انتهای از پیشینه‌ها و دفاع از نوآوری در پژوهش حاضر ضروری است.

روش شناسی پژوهش

- روش پژوهش
- جامعه و نمونه پژوهش [برآورد حجم نمونه، شیوه انتخاب نمونه]
- ابزارهای پژوهش [روایی محتوایی، پایایی]
- روش‌های تحلیل داده‌ها

روش‌شناسی پژوهش

فاکتورهای داوری:

- آیا روش پژوهش انتخاب شده متناسب با مسئله بوده است؟
- آیا محدوده و محیط پژوهش به صورت دقیق انتخاب شده است؟
- آیا ابزار یا ابزارهای انتخاب شده روا هستند؟
- آیا روش تحلیل به درستی انتخاب و اجرا شده است؟

خطاهای پرتکرار:

- اشاره نکردن به جزئیات روش پژوهش و گام‌های درونی آن
- اشاره نکردن به دلیل انتخاب روش پژوهش
- عدم معرفی دقیق محیط انسانی و علمی مرتبط با مسئله

ساختار و فصل بندی پژوهش

هر پایان نامه پنج فصل دارد که جزئیات آن در طرح نامه قید می شود:

- فصل اول: کلیات پژوهش
- فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه پژوهش
- فصل سوم: روش شناسی پژوهش
- فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
- فصل پنجم: بحث، نتیجه گیری و پیشنهادها

زمان بندی تقریبی انجام پژوهش

تا تاریخ	از تاریخ	مراحل
		مطالعات کتابخانه ای
		جمع آوری اطلاعات
		تجزیه و تحلیل اطلاعات
		تدوین فصل اول
		تدوین فصل دوم
		تدوین دیگر فصول
		تاریخ دفاع نهایی
	۶ ماه	طول مدت اجرای تحقیق

منابع

■ چگونگی رفرس دهی دروت متنی و پایانی

(۱) درون متنی

(نام خانوادگی نویسنده، سال: صفحه)

(نام خانوادگی نویسنده، سال، جلد: صفحه)

(۲) پایانی

(۱-۲) کتاب تالیفی:

نام خانوادگی، نام نویسنده (سال نشر)، نام کتاب، جلد، محل نشر: ناشر.

(۲-۲) کتاب ترجمه شده:

نام خانوادگی، نام نویسنده (سال نشر ترجمه)، نام کتاب، نام و نام خانوادگی

مترجم، محل نشر: ناشر، سال انتشار کتاب به زبان اصلی.

تذکر: اگر کتاب یا مقاله ای بیش از یک نویسنده داشت با نقطه ویرگول به کارمان

ادامه می دهیم. مثلاً:

نجفی، حسن؛ ملکی، حسن (۱۴۰۰)، برنامه درسی هویت بخش دینی، تهران:

مدرسه.

منابع

■ چگونگی رفرس دهی دروت متنی و پایانی
۲-۳) مقاله:

نام خانوادگی، نام نویسنده (سال نشر)، عنوان مقاله، نام مجله، سال، شماره، صفحه
ابتدایی و انتهایی.
مثلاً:

نجفی، حسن (۱۴۰۰)، جایگاه خانواده در برنامه درسی هویت دینی، فصلنامه دین
و خانواده، سال ۱، شماره ۴، صص ۳۴-۱۵. یا ۱(۲)، ۳۴-۱۵.
۲-۴) پایان نامه و رساله:

نام خانوادگی، نام دانشجو (سال نشر)، عنوان پایان نامه یا رساله، رشته تحصیلی،
دانشکده، دانشگاه.
مثلاً:

نجفی، حسن (۱۴۰۰)، طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی هویت دینی در
دوره اول متوسطه، رشته برنامه ریزی درسی، دانشکده روان شناسی و علوم
تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی ره.

منابع

- تذکراتی در استفاده از منابع
- استفاده از منابع به روز و مرتبط با عنوان و متغیرها از جمله ویژگی‌های پژوهش موفق است.
- استفاده از منابع به روز حاکی این است که شما با آخرین پیشرفت‌های دانشی آشنا هستید.
- برای نشان دادن تسلط خود به داوران باید از منابع اصیل و دست اول بهره بگیرید.
- زمانی مجاز به استفاده از منابع دست دوم هستید که به منابع دست اول دسترسی نداشته باشید.

منابع

فاکتورهای داوری:

- آیا منابع درونی و انتهایی همسو هستند؟
- آیا منابع استفاده شده برای پاسخ به سؤالات به درستی انتخاب شده‌اند؟
- آیا از منابع جدید و روزآمد استفاده شده است؟
- آیا فرمت یا دستورالعمل مورد نظر مجله در گزارش منابع درونی و انتهایی لحاظ شده است؟

خطاهای پرتکرار:

- وجود منابع اضافی و استفاده نشده
- فراموشی در ذکر منابع استفاده شده
- غلبه منابع عام و استفاده نکردن از منابع خاص و اخص
- کتاب زدگی و غفلت در استفاده از پایان نامه‌ها، مقالات و سخنرانی متخصصان
- استفاده زیاد از منابع دست دوم
- ناتوانی در استناد به وب سایت‌ها، سخنرانی‌ها و مصاحبه‌های انجام شده
- گزارش ناقص از اطلاعات چاپی مقالات استفاده شده
- مرتب نبودن بر اساس حروف الفبا

تصویب در گروه علمی و ثبت طرح نامه در ایرانداک

سامانه ثبت پایان نامه، رساله و پیشنهاد

ایرانداک

ورود به حساب کاربری

نام کاربری (رایانامه)*

رمز عبور*

مرا به یاد بسپار

ورود

حساب کاربری ندارید؟ نام نویسی کنید.
رمز عبور خود را فراموش کرده‌اید؟ رمز عبور جدید
بسازید

ورود از درگاه دولت من

سپاس از توجه شما عزیزان

راه‌های ارتباط با بنده:

- موبایل: 0919-153-3559
- پست الکترونیکی: hnajafih@yahoo.com
- آی دی در شبکه‌های اجتماعی مجازی: @hnajafih